

Verslag van de vergadering van de statencommissie Water en Milieu van 6 oktober 2003

Aanwezig:

drs. J.H.A. van Oostrum (voorzitter), mw. drs. J. Vonk-Vedder (CDA), mw. ir. A.A. Swets (CDA), E. Jongasma (CDA), J.L.M.M. Damen (VVD), mw. S. Oosterhuis (VVD), mr. A.G. van Malenstein (PvdA), mw. mr. K.J. Fokker (PvdA), mr. J.G.M. Reerink (PvdA), mw. drs. M.C. Das (GL), J.R. Ploeger (D66), C.C. van Kekem (SP), H.J. van der Wind (SGP), ir. J.E.F. Landman (CU), mw. mr. E.C.A.M. Boot (LPF)

Afwezig met kennisgeving:

mw. Drs. R.C.M. Stadhouders en mw. Drs. Ing. I.L. Oostlander en de heer drs. R. Vis

Voorts aanwezig: gedeputeerde J. Binnekamp

Ambtelijke delegatie: mw. De Pater, mw. Van Cooten, mw. Kraaier, mw. Kreuger en de heren: De Loor, Rijnders, Wagener en Rademaker

Verslag: mw. W. Voorneman-Rijkers (notuliste Voorneman Van Weerd Notuleerbureau)

Adjunct-griffier: L.C.A.W. Graafhuis

---

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom.

2. Mededelingen

De voorzitter deelt mede dat bericht van verhindering is ontvangen van mw. Stadhouders, mw. Oostlander en de heer Vis. Voorts heet spreker mw. Vonk (CDA) welkom, die voor het eerst in deze commissie aanwezig is.

Voorts deelt hij mede dat het onderwerp muskusrattenbestrijding is verschoven naar de volgende vergadering, omdat de notitie ter zake de griffie niet op tijd heeft bereikt.

Voor agendapunt 7, De MER, grootschalige locaties windenergie, bij streekplan 2005-2015 heeft zich een inspreker gemeld. Op voorstel van spreker wordt besloten dit agendapunt te behandelen na agendapunt 3.

3. Conceptverslag 15 september 2003

M.b.t. de tekst

Blz. 9, 2^e alinea van de passage van gedeputeerde Binnekamp. De zin: "Het draagvlak van de PCMW...." wijzigen in "De draagkracht van het grondwatersysteem waar de PCMW op wijst..."

Met in achtneming van voornoemde wijziging wordt het verslag vastgesteld.

N.a.v. de inhoud

Mw. Swets deelt mede dat de presentaties niet als bijlage aan het verslag zijn gevoegd. Inmiddels is haar al toegezegd, dat deze alsnog aan de commissie zullen worden toegezonden.

Blz. 3, inzake de uitslag van de waterschapsverkiezingen

De heer Van Kekem deelt mede een lijst te hebben gekregen met de namen van de mensen, die in het waterschap zijn gekozen. Dat is echter geen verkiezingsuitslag. Het gaat hem met name om de verdeling van de stemmen, die de diverse groeperingen hebben gekregen.

De voorzitter zegt deze informatie alsnog toe.

Blz. 1, inzake schriftelijke adviezen van de PCMW

Mw. Fokker informeert wat de commissie precies van de PCMW kan verwachten een rechtstreeks contact met de commissie dan wel via GS.

De voorzitter antwoordt dat de PCMW conform de wet een adviesorgaan is van GS. Het contact van en naar de commissie PCMW loopt derhalve via GS.

Toezeggingenlijst

De heer Landman vestigt de aandacht op de informatiebrief over de baggerlobby van gedeputeerde Binnekamp.

Spreker informeert of de 'neuzen' van de provincie en de gemeente Amersfoort nu dezelfde kant uitstaan.

Gedeputeerde Binnekamp antwoordt bevestigend. Naar aanleiding van een desbetreffende vraag van de heer Jongasma licht spreker toe, dat de CDA-fractie in de gemeenteraad van Amersfoort haar zorg heeft uitgesproken over het zoeken naar een alternatief. Spreker heeft in de persconferentie in Amersfoort meegedeeld, dat daar geen stagnatie in is.

Zowel provincie als gemeente zoeken voortvarend naar een alternatief voor 7 miljoen m3 bagger.

Mw. Swets memoreert dat de commissie in deze vergadering nader zou worden geïnformeerd over de stand van zaken Nedereindse Plas (toezegging 3 vergadering van 25 augustus 2003).

Gedeputeerde Binnekamp meldt dat tussen de juristen van de provincie en Van Mourik de laatste hand wordt gelegd aan het opstellen van een convenant. Vele zaken worden besproken o.a. hoe lang Van Mourik nog eigenaar wil blijven en hoe gehandeld moet worden met het fonds Nazorg. Spreker heeft tevens vernomen dat inmiddels intensief overleg plaatsvindt tussen gemeente en Van Mourik over de realisatie van de aanleg van de wielerved. Samenvattend kan worden opgemerkt, dat er behoorlijk wat vorderingen zijn gemaakt, maar dat nog wel extra aandacht zal moeten worden besteed aan de betrokkenheid van de gemeente Utrecht als het gaat om de eigendomsoverdracht. Spreker heeft goede hoop, dat het convenant rond 22 oktober a.s. zal worden ondertekend. Spreker wil in die overeenkomst ook graag het recreatieschap en de gemeente Utrecht betrekken, temeer omdat de provincie zich uiterst inspannt om de zgn. Arcadis-variant over enige tijd te kunnen realiseren over enige tijd. Zodra het convenant is getekend, zal spreker de commissie daarvan in kennis stellen.

7. De MER, grootschalige locaties windenergie, bij streekplan 2005-2015

De voorzitter geeft het woord aan de heer Bakker namens de Vereniging Belangen Woerdense en Harmelense Inwoners.

De heer Bakker gaat aan de hand van een presentatie in op de grootschalige locaties windenergie. De presentatie is als bijlage aan het verslag gevoegd. Kortheidshalve zij verwezen naar de inhoud. Spreker overhandigt de voorzitter tot slot ter vergadering 542 petities.

De heer Reerink informeert door wie de contouren (op de 1^e tekening van de presentatie) zijn uitgerekend en of ze strijdig zijn met de MER.

De heer Bakker antwoordt dat de Vereniging de tekening zelf heeft gemaakt op basis van de nu geldende richtwaarden, die op rijksniveau zijn bepaald, en het resultaat van het onderzoek van de Rijksuniversiteit van Groningen (RUG). In de tekening wordt uitgegaan van een contour met een afstand van 2 km tot waar de geluidsoverlast draagt, terwijl de richtwaarden niet verder lopen dan vier keer de ashoogte. In de MER is derhalve rekening gehouden met een afstand van 350 m.

Mw. Das memoreert dat gesteld wordt dat de plaatsing van windmolens maar voor een getal ver achter veel komma's bijdraagt aan de vermindering van de CO₂-uitstoot. Spreekster informeert aan welk CO₂-uitstootcijfer dat is gerelateerd.

De heer Bakker licht toe dat de berekening beschreven staat in de informatiesyllabus die hij heeft achtergelaten. Gezocht is naar de officiële cijfers voor het totale brandstofgebruik, omdat een en ander daar tegen moet worden afgezet. Teruggevonden is wat het huidige windmolenpark aan energie opbrengt. Dat is door elkaar gedeeld, hetgeen resulteert in de genoemde getallen.

Mw. Das is van mening dat een vergelijking tussen 4 windmolens in Utrecht ten opzichte van het landelijke energiegebruik geen recht doet aan de verhoudingen. H.i. is eerlijker een petitie aan mensen voor te leggen om aan te geven dat de 4 molens energie opleveren voor 1000den huishoudens.

De heer Bakker memoreert dat het niet gaat om energieopbrengst. De doelstelling, dat gerelateerd is aan het Verdrag van Kyoto, gaat om vermindering van de CO₂-uitstoot. Dat staat in de MER, het Windplan en het Streekplan.

De voorzitter bedankt de heer Bakker voor zijn komst en inbreng en stelt voor over te gaan tot de inhoudelijke behandeling. Vooruitlopende hierop geeft spreker aan dat thans niet wordt gesproken over de locatiekeuze, maar uitsluitend over de MER-rapportage.

Desgevraagd zet spreker uiteen, dat het 2^e punt (locatiekeuze) op het behandelingsvoorstel wordt besproken in de commissie REG.

Gedeputeerde Binnekamp voegt hieraan toe dat het in deze fase niet gaat om locatiekeuzes. De MER is gehouden om te kijken of in het gebied windturbines kunnen worden geplaatst. In die studie is aangegeven wat, indien te zijner tijd wordt overgegaan tot plaatsing, het meest milieuvriendelijk alternatief (MMA) is.

De voorzitter geeft de commissie in eerste termijn het woord.

De heer Reerink heeft moeite met het feit dat de commissie een samenvatting van de MER heeft ontvangen en niet het volledige rapport. In algemene zin houdt dit in dat de korte stukken aan de leden worden toegezonden en de stukken die veel tijd kosten ter inzage liggen. Voor de PvdA-fractie is dit niet werkbaar. Wellicht kan in voorkomende gevallen per fractie in ieder geval één exemplaar van het gehele rapport worden toegezonden.

Van zijn voorgangers, die bij de Ketelcentrale zijn geweest, heeft spreker vernomen dat in een jaar tijd bij de Ketelcentrale nooit een dode vogel is gevonden en er geen lawaai was. Daarnaast heeft spreker vernomen dat Vogelbescherming Nederland geen problemen heeft met windmolens met uitzondering van wellicht één locatie nl. de strook bij Bunschoten. In de samenvatting van de MER, waarop spreker zich baseert, staat daarover niets vermeld, zodat hem niet bekend is of dit is getoetst. Wel onderschrijft spreker de passage in het streekplan over de openheid van het landschap bij Bunschoten (blz. 116). Om die reden staat de PvdA-fractie vooralsnog niet positief tegenover de locatie bij Bunschoten.

Spreker heeft vernomen dat door betere technieken op het gebied van hoogte en kracht meer energie kan worden gewonnen met hetzelfde aantal turbines. Indien de strook bij Bunschoten wordt afgewezen, is het wellicht op grond van het vorenstaande mogelijk op de lijn die verderop ligt iets meer capaciteit te genereren. Spreker gaat er hierbij

overigens vanuit dat het gaat om windmolens met 3 rotorbladen; in de samenvatting vindt hij dit niet terug. Over het onderzoek van de Rijks Universiteit Groningen is al in een eerder stadium uitvoerig gesproken. Spreker informeert hoe daarmee wordt omgegaan.

Tot slot geeft spreker terzijde mee qua communicatie aandacht te besteden aan de gemeente Loenen, omdat daar ergernis bestaat over het feit dat voorheen (inmiddels is dit gewijzigd in Breukelen/Loenen) gesproken werd over een locatie in de gemeente Breukelen terwijl het de gemeente Loenen betreft.

Mw. Oosterhuis merkt op dat in het behandelingsvoorstel vooral wordt aangegeven dat op een 5-tal locaties in de provincie de MER-rapportage wordt toegepast. De VVD-fractie vraagt zich af waarom de locaties die o.a. door Houten en Lopik zijn aangegeven niet in deze opsomming staan vermeld.

Het convenant houdt in dat een aantal locaties in de provincie zal moeten worden aangewezen. De VVD-fractie staat op het standpunt, dat maximaal 50 Megawatt mag worden opgewekt. De provincie zal zich moeten buigen over het aantal turbines dat die maximale Megawatt moet opleveren. Nieuwe technologieën schrijven op dit gebied behoorlijk hard voort. Inmiddels is duidelijk, dat de turbines ook in staat zijn bijv. 2,5 Megawatt op te wekken. Vasthoudende aan de maximale 50 Megawatt kunnen wellicht minder locaties worden aangewezen.

Spreekster vraagt zich af waarom de passage kanttekeningen (blz. 3) is opgenomen, omdat er al verschillende onderzoeken zijn gedaan waaronder het onderzoek van de Rijks Universiteit Groningen.

Tot slot informeert spreekster hoe met een gemeente wordt omgegaan, indien zij zich verzet tegen de aanwijzing.

Mw. Swets merkt op dat de CDA-fractie er juist geen voorstander van is thans het maximale op 50 Megawatt te stellen omdat het in het vervolgtraject altijd mogelijk is dat gemeenten, burgers of belangengroeperingen zich gaan verzetten. Als gevolg daarvan kan een locatie afvallen of zoveel vertraagd worden dat 2010 niet wordt gehaald.

Bij de inpassing in het streekplan zal goed moeten worden bekeken of de locatie landschappelijk past. Die afweging hoeft heden niet te worden gemaakt. Om verwarring te voorkomen acht spreekster het wel van belang dat de term voorkeursalternatief duidelijk naar buiten wordt gecommuniceerd. Duidelijk moet zijn dat nu alleen wordt gekeken naar de beste of voor sommige de minst slechte variant. De verschillen in de alternatieven/varianten zijn soms heel klein en spreekster vraagt zich af waarom in die gevallen dan toch een keuze moet worden gemaakt. Wellicht verdient het aanbeveling die keuze niet nu in de MER te maken maar dit uitsluitend landschappelijk af te stemmen in nader overleg met gemeenten.

Spreekster vraagt zich af of deze MER alle opties open laat of aanleiding geeft om bepaalde grootschalige locaties te laten vallen. Een paar keer (blz. 11 en 18) wordt gesproken over nadere risicoanalyses in verband met externe veiligheid. Spreekster informeert wanneer die analyses worden uitgevoerd. Spreekster heeft vernomen dat de MER, in verband met de complexiteit, ook nog door een onafhankelijke externe commissie MER wordt getoetst. Zij vraagt zich af eventuele wezenlijke punten van de externe commissie MER nog kunnen worden meegenomen, indien deze commissie de MER heden goedkeurt. Overigens verzoekt spreekster in toekomstige gevallen stukken ook ter inzage te leggen op de plaats die in het stuk staat vermeld. Het MER-rapport bleek onvindbaar.

In het Windplan was sprake van twee Amsterdam-Rijnkanaal opties: bij Houten/Wijk bij Duurstede en bij Abcoude. Spreekster komt de variant bij Abcoude echter niet meer tegen; zij informeert naar de reden mede gelet op het feit dat in Abcoude zoveel weerstand bestaat tegen de windmolens. Tot slot informeert spreekster of bij Harmelen qua geluid en veiligheid rekening is gehouden met de woonwijk Leidsche Rijn.

De heer Landman deelt mede dat de CU-fractie zich niet intensief heeft beziggehouden met het toetsen van de inhoud van het MER-rapport aan de richtlijnen van de MER. Spreker gaat er vanuit dat dit op ambtelijk niveau goed is gebeurd en voor zover hij dit kon beoordelen klopt een en ander ook. Op grond van het vorenstaande kan spreker de eerste vraag in het behandelingsvoorstel positief beantwoorden. In de MER staat dat met alle projecten ca 100 – 180 Megawatt (minimum-maximum variant) kan worden opgewekt. Op grond van het convenant BLOW heeft de provincie zich verplicht voor 50 Megawatt. Er is derhalve sprake van een behoorlijke overcapaciteit in het MER. Spreker informeert hoe hiermee zal worden omgegaan. Voorts informeert hij hoe zal worden omgegaan met de rankingtabel achterin de samenvatting. In het MER-rapport wordt gesteld dat nog sprake is van leemten in de kennis met name ten aanzien van de effecten op het landschap en de beleving. Spreker informeert of hiernaar nog nader onderzoek wordt gedaan en of het resultaat nog wordt meegenomen in het definitieve eindconcept van de MER. Met betrekking tot de 2^e vraag in het behandelingsvoorstel verheugt het spreker dat de MMA steeds het best scoren. Met betrekking tot het open landschap bij Eemland sluit spreker zich aan bij het betoog van de PvdA-fractie. Hij heeft de indruk dat het open Eemlandschap en de tweede rij boven Baarn, allebei aan de A1, in de MER teveel als één project zijn gezien. Hetzelfde geldt voor het Amsterdam-Rijnkanaal. Er worden twee rijen molens als één project gezien. Het is de vraag of dat wel verstandig is omdat ook delen van zo'n project al een behoorlijke bijdrage zou kunnen leveren. Ook Woerden/Harmelen zouden moeten worden aangemerkt als 2 verschillende locaties. Tot slot vestigt spreker de aandacht op het gebied van de Kromme Rijn waar de landinrichting zich in de eindfase bevindt. De vraag of het onderhavige plan geen doorkruising is van de landinrichting.

De heer Van der Wind deelt mede dat de SGP-fractie de doelstelling, om via windenergie te komen tot reductie van de CO₂-uitstoot, ondersteunt. Ook de SGP-fractie vindt het moeilijk de inhoud van het MER-rapport te toetsen aan de MER-richtlijnen. Spreker informeert of de Europese Habitatrichtlijn van toepassing is op deze materie. Met betrekking tot de 2^e vraag in het behandelingsvoorstel verheugt het spreker dat gekozen is voor de MMA. Dat is in de

visie van spreker voorlopig een goed uitgangspunt. Spreker ondersteunt wel het standpunt van de PvdA-fractie met betrekking tot de locatie Bunschoten. De heer Van de Kekem deelt mede dat de SP-fractie onvoldoende kennis heeft om de materie echt te kunnen beoordelen. Het is spreker bijvoorbeeld niet bekend of de investeringen, die met de opstelling van windturbines moeten worden gemaakt, winst opleveren. Voorts informeert spreker naar de effectiviteit op het gebied van de CO₂-uitstoot. Hij vraagt zich af of een bijvoorbeeld een windmolenpark in de Noordzee, de Zeeuwse Wateren of langs de Afsluitdijk niet een veel beter rendement zouden opleveren. Het is spreker wel bekend dat windturbines niet voor een paar jaar worden neergezet. Dit betekent in zijn visie dat ze tenminste 30 jaar de horizon vervuilen, geluidsbelasting geven, mogelijk nadelig zijn voor de vogelstand en gevaar op leveren voor bijv. ballonvaarten. In het kader van het onderzoek van de RUGroningen wijst spreker op een veel eerdere rapportage van de RU Delft, waarin stond dat de atmosferische omstandigheden in de loop van een etmaal nogal eens wijzigen en dat het derhalve heel goed mogelijk is dat plaatselijk de geluidsbelasting in de nacht heviger wordt.

Vooralsnog is de SGP-fractie van mening dat het MER nog veel te veel onzekerheden bevat om een vestiging van een grootschalig netwerk van windturbines te rechtvaardigen.

De heer Reerink merkt op, dat de SGP-fractie de discussie start over het al dan niet plaatsen van windmolens. Dat is thans niet aan de orde.

De voorzitter gaat er vanuit, dat de heer Van Kekem dit gebruikt ter onderbouwing van zijn standpunt over de MER. De heer Van Kekem bevestigt het vorenstaande. Hij informeert tot slot waarom de opstelling bij bedrijventerreinen niet wenselijk of onmogelijk zou zijn.

De heer Ploeger merkt op dat al veel vragen zijn gesteld. Met betrekking tot de vogels informeert spreker waar hij iets kan terugvinden over onderzoeken ter zake. In het kader van de berekening en de beoordeling van de veiligheid wordt gesteld dat met name bij Woerden en Harmelen op bepaalde plekken geen windturbines kunnen worden geplaatst vanwege hoogspanningsmasten. Spreker informeert of dit te maken heeft met het feit dat tijdens het draaien leidingen kunnen worden geraakt. Spreker informeert vervolgens waarom het Amsterdam-Rijnkanaal minder in de onderhavige MER is betrokken dan voorheen en hij sluit zich in deze aan bij de opmerking van het CDA-fractie ter zake. Tot slot sluit spreker zich aan bij de vraag van de SGP-fractie over de bedrijventerreinen.

Mw. Das merkt op dat al veel vragen zijn gesteld, waarbij de GL-fractie zich aansluit. Het onderhavige stuk geeft een helder inzicht in de procedure en de beslismomenten, hetgeen spreekster verheugt. Voor de externe communicatie is dit belangrijk. Het verheugt spreekster tevens dat de keuze is gemaakt ook grotere windmolens te onderzoeken. Het basisalternatief van 1,5 Megawatt is inmiddels alweer door de realiteit achterhaald. Spreekster vestigt de aandacht op het hoofdstuk leemten in kennis. Het verbaast haar niet dat nog onvoldoende kennis beschikbaar is over de molens, omdat deze nog niet zo lang in Nederland staan. Over lokale trekroutes van vogels, aantal broedplaatsen, e.d. had h.i. inmiddels echter wel duidelijkheid kunnen bestaan. Zij verwijst in deze naar het vogelonderzoek van de provincie Zuid-Holland, hetgeen wellicht ook voor de provincie Utrecht zou moeten gebeuren.

Tot slot merkt spreekster in reactie op voorgaande spreker op te hebben begrepen dat, conform het Statenbesluit in 2001, de 50 Megawatt de minimale doelstelling is. Voor de verdere besluitvorming over de locaties is het wel van belang dat de inhoud van het Statenbesluit helder is.

Gedeputeerde Binnekamp licht toe dat het gaat om de vraag of de MER voldoet aan de richtlijnen. De richtlijnen zijn bekend gemaakt aan de commissie. Spreker memoreert nogmaals, dat het niet gaat om vaststelling van locaties. Die keuze vindt plaats bij de vaststelling van het ontwerp-streekplan. GS hebben op basis van de MER de MMA aangegeven. De MER is bedoeld voor grootschalige locaties. Kleinschalige locaties (zoals Houten, Lopik) zijn niet meegenomen in de onderhavige MER. Het MER-rapport zal ter beoordeling worden voorgelegd aan de Commissie MER, een deskundig onafhankelijk college. Adviezen van deze onafhankelijke Commissie MER zullen door GS worden meegenomen bij de definitieve vaststelling van de MER. Dit geldt o.a. voor de risico's/leemten in kennis. Spreker doet geen uitspraak over keuzes en derhalve ook niet over de locatie Bunschoten. Opmerkingen over de locatie kunnen desgewenst naar voren worden gebracht in de commissie REG.

De commissie beschikt thans over de samenvatting. Het verspreiden van het volledige MER-rapport is een kostbare aangelegenheid. Spreker heeft gekozen voor het creëren van een leesgelegenheid, die in het behandelingsvoorstel staat vermeld. Hij staat voor deze werkwijze in toekomstige gevallen te handhaven.

De voorzitter merkt op dat deze werkwijze verbetering behoeft, omdat het rapport niet op de aangegeven locatie aanwezig was. Dit zal worden teruggekoppeld naar de organisatie.

Gedeputeerde Binnekamp vervolgt, dat de locatie Bunschoten in de MER is getoetst; het landschapskarakter en de ruimtelijke criteria zijn hierbij meegewogen. Dit geldt voor alle effecten die bij eventuele plaatsing een rol kunnen spelen. Met betrekking tot de basisvariant blijkt uit de studie dat het op grond van technische ontwikkelingen verstandiger is te kiezen voor hogere turbines en wat grotere rotorbladen, waardoor wellicht minder turbines behoeven te worden geplaatst. Spreker onderschrijft dat de technische ontwikkelingen voortschrijden. Indien zich in dit kader in de nabije toekomst ontwikkelingen voordoen die zouden kunnen leiden tot vermindering van het aantal windturbines, dan zullen GS deze zeker meenemen in hun afwegingen.

Aan de opmerking van de PvdA-fractie met betrekking tot de communicatie richting de burgers van Loenen zal aandacht worden besteed. Op de vraag hoe te handelen wanneer gemeenten zich verzetten gaat spreker thans niet in,

omdat de beroepsprocedure aan de orde komt bij de behandeling van het ontwerp-streekplan. Ter verduidelijking licht spreker toe dat het hier gaat om een concrete beleidsbeslissing, een middel dat de wet de provincie biedt bij onderwerpen met een bovenlokaal karakter. Tegen de concrete beleidsbeslissing kan niet in beroep worden gegaan. Conform de afspraken met het rijk vervult de provincie in deze de regierol en maakt hierbij gebruik van het CBB. In het ontwerp-streekplan zullen op basis van die CBB concrete keuzes worden gemaakt en dat is het moment dat bezwaren kunnen worden ingediend tegen de plaatsing. Richting de gemeenten zal het vorenstaande duidelijk worden gecommuniceerd. De locatie Harmelen/Woerden is op basis van het MER is afgevallen als MMA. De overige locaties voldoen.

Mw. Kraaier licht toe dat het gebruikelijk is MMA aan te geven in een MER ook al zijn de verschillen met de basisvariant klein. De belangrijkste reden is echter dat, indien een concrete beleidsbeslissing in het streekplan wordt opgenomen deze moet kunnen worden benoemd.

De locatie Amsterdam-Rijnkanaal/Abcoude heeft nooit in het Windplan gestaan. De mogelijkheid is ooit bekeken, maar de locatie is afgevallen omdat bleek dat daar vanwege de aanwezige woningen geen grootschalige opstelling mogelijk was.

Gedeputeerde Binnekamp onderschrijft dat sprake is van een overcapaciteit. Die is nodig voor het geval op basis van de discussie in de commissie REG keuzes afvallen. De provincie heeft zich uitdrukkelijk verplicht tot minimaal 50 Megawatt. De rankingtabel geeft aan wat de effecten zijn, welke locatie qua effecten het best i.c. het minst scoren. Ook het gebied Kromme Rijn is niet opgenomen in het Windplan. Spreker onderschrijft dat toetsing van het MER-rapport aan de richtlijnen niet eenvoudig is en veel tijd vergt. Desalniettemin wordt toch een uitspraak van de commissie gevraagd in deze. De Europese Habitatrichtlijn is niet van toepassing. De inhoud van het onderzoek van de RUGroningen wordt niet meegenomen, omdat de meningen over de inhoud enorm verschillen.

Plaatsing van een windmolenpark in de Noordzee zou, indien mogelijk, geen verkeerde oplossing zijn. Gebleken is, dat een en ander niet landelijk kan worden opgelost zodat wel gekozen moet worden voor provinciale oplossingen.

Mw. Kraaier licht toe dat de turbines uit veiligheidsoverwegingen niet kunnen worden geplaatst bij hoogspanningsleidingen in verband met het gevaar dat de kabels worden geraakt als de molens draaien. Ten aanzien van spoorwegen zijn er ook beleidsregels vastgesteld.

Bedrijventerreinen zijn bekeken in het kader van het Windplan. Gebleken is dat hierop onvoldoende turbines konden worden opgesteld. Uit landschappelijk oogpunt was het niet wenselijk voor beide opties (opstelling op bedrijventerrein en lijnopstellingen langs grootschalige infrastructuur) te kiezen.

De voorzitter geeft de commissie in tweede termijn het woord.

De heer Reerink deelt mede dat de PvdA-fractie haar standpunt in eerste termijn gemaakt handhaaft. De afronding van deze discussie is voorzien medio 2004. Spreker vraagt zich af, of dit spoort met de termijnen die bij het streekplan ten aanzien van de inspraak zijn voorzien.

Met betrekking tot de locatie Bunschoten merkt spreker op dat in het MER-rapport staat dat deze locatie eigenlijk niet in het landschap past maar nog acceptabel is; de PvdA-fractie staat op het standpunt dat het niet in het landschap past en derhalve niet acceptabel is;.

Mw. Oosterhuis merkt op dat de 50 Megawatt vanuit rijkswege minimaal is; voor de VVD-fractie is dit op dit moment maximaal. De vragen in het behandelingsvoorstel beantwoordt de VVD-fractie positief.

Mw. Swets deelt mede dat de CDA-fractie positief antwoordt op de 1^e vraag met de kanttekening dat er vanuit wordt gegaan dat goed wordt geluisterd naar de aanbevelingen van de Commissie MER. Ook op de 2^e vraag antwoordt spreekster positief met daarbij aangetekend dat zorgvuldig wordt gecommuniceerd dat de discussie over de daadwerkelijke locatiekeuze plaatsvindt in de commissie REG en de staten. Met betrekking tot de locatie Amsterdam-Rijnkanaal/Abcoude hecht spreekster eraan erop te wijzen, dat er een particulier plan ligt om daar windturbines te plaatsen. Abcoude is tegen de locaties die zijn onderzocht. Spreekster vraagt zich derhalve af of het niet gewenst is toch te overwegen de locatie Amsterdam-Rijnkanaal/Abcoude mee te nemen als daarvoor meer draagvlak is.

Mw. Boot deelt mede, dat de LPF-fractie zich onthoudt van commentaar.

De heer Landman verschilt met de gedeputeerde van mening dat de landschapsaspecten in het kader van de locatie Bunschoten voldoende zijn meegenomen. Uit het MER-rapport blijkt ook niet of betrokken is dat er sprake is van open zichtlijnen. In de samenvatting staat dat de landschapsaspecten niet zijn meegenomen in de zin dat er een belevingsonderzoek is gedaan. Dat is ook een leemte in de kennis. Tot slot zou spreker 'landschap' graag toegevoegd zien in de rankingtabel. Overigens beantwoordt de CU-fractie de twee vragen van het voorstel positief.

De heer Van der Wind deelt mede dat ook de SGP-fractie de vragen positief beantwoordt. Met betrekking tot de locatie Bunschoten sluit spreker zich aan bij het betoog van de CU-fractie.

Mede in relatie tot agrarische bedrijven bevreemdt het spreker dat de Europese Habitat-richtlijn niet van toepassing is voor windturbines. Hij verzoekt om een nadere toelichting.

De heer Van Kekem deelt mede, dat de SP-fractie vraag 2 positief beantwoordt. Voor wat betreft de 1^e vraag sluit spreker zich aan bij het betoog van de PvdA-fractie. De SP-fractie kan deze vraag, gelet op de politieke lading, niet positief beantwoorden.

De heer Ploeger memoreert zijn vraag in eerste termijn met betrekking tot vogelonderzoek. De D66-fractie beantwoordt de 2 vragen positief.

Mw. Das deelt mede, dat de GL-fractie de 2 vragen positief beantwoordt met de aantekening dat de 50 Megawatt als een minimum wordt beschouwd. Dit is indertijd ook zo door de staten vastgesteld en is als zodanig voor de locatiekeuze ook een belangrijk gegeven.

Mw. Kraaier deelt mede dat de procedure van de MER parallel loopt met het ontwerp-streekplan. Desgevraagd antwoordt zij dat het de opzet is dat het resultaat van de discussie met betrekking tot het MER-advies en de locatiekeuze kan worden meegenomen op het moment, dat de staten de inspraak ten aanzien van het ontwerp-streekplan moeten beschouwen.

Spreekster memoreert dat de locatie Amsterdam-Rijnkanaal/Abcoude niet in het Windplan stond en derhalve niet in de MER is opgenomen, omdat er fysiek onvoldoende ruimte is voor een grootschalige opstelling. Het particulier initiatief is spreekster bekend. Voor de houding van de gemeente maakt dit overigens geen enkel verschil omdat de gemeenteraad in juli een motie heeft aangenomen, waarin zij zich in algemene zin heeft uitgesproken tegen windenergie op beide locaties.

Gedeputeerde Binnekamp benadrukt in het kader van de locatie Bunschoten dat de landschapsaspecten uitdrukkelijk in het Windplan naar voren zijn gekomen en in de MER zijn afgewogen op grond waarvan o.a. wordt geconcludeerd dat deze locatie acceptabel is.

Mw. Kraaier deelt mede dat Vogel- en Habitatrictlijngebieden in het Windplan zijn uitgesloten van plaatsing. In het volledige MER-rapport is ruimschoots aandacht besteed aan alle mogelijke vogelonderzoek voorzover dat beschikbaar was.

De voorzitter concludeert, dat de commissie in meerderheid beide vragen positief beantwoordt met in achtneming van het besprokene.

4. Presentatie stand van zaken Waterhuishoudingsplan 3

Mw. De Pater licht de stand van zaken met betrekking tot de voorbereiding van het Waterhuishoudingsplan 3 toe aan de hand van een presentatie. De presentatie is als bijlage aan het verslag gevoegd. Korthedshalve zij verwezen naar de inhoud.

De heer Graafhuis zet uiteen dat het bij de agenda gevoegde stuk in de vorige vergadering ter kennisneming op de agenda stond. In verband met de tijd is dat toen niet aan de orde gekomen. Thans is de agendering beperkt tot een presentatie over de stand van zaken.

Op grond van het vorenstaande stelt de voorzitter voor dit onderwerp voor de volgende vergadering te agenderen.

Gedeputeerde Binnenkamp antwoordt desgevraagd, dat dit geen probleem oplevert voor de voortgang.

Mw. Swets vraagt zich af in hoeverre provinciale straten betrokken zijn geweest en betrokken worden bij het opstellen van de kaders van het plan. Zeker in het kader van het dualisme zullen de staten juist bij de kaders hun invloed willen en moeten laten gelden.

Gedeputeerde Binnekamp zet uiteen, dat het plan zich op dit moment nog in de voorbereidingsfase bevindt. Op grond van het dualisme is het aan GS om in overleg met betrokkenen een ontwerpplan te maken en dit vervolgens ter bespreking voor te leggen aan de commissie. Met dat uitgangspunt zou dit plan in de volgende vergadering kunnen worden besproken. Daarnaast is het zo dat PS op eigen initiatief de kaders kunnen vaststellen.

De heer Landman bevestigt dat PS de kaders stelt. Hij kan zich echter niet herinneren dat aan de commissie over dit plan een notitie is voorgelegd, waarin de kaders duidelijk zijn aangegeven. Spreker heeft een suggestie voor een nieuw kader, dat in zijn visie iets kan toevoegen aan het plan. Hij informeert wanneer hij die suggestie kwijt kan.

De heer Damen merkt in het kader van het duale stelsel op, dat de commissie de vrijheid heeft aan te geven wanneer zij over het plan wil praten. Wel acht spreker het in het kader van deze discussie van belang dat de leden op dat moment – naast de onderhavige notitie - beschikken over alle informatie d.w.z. het resultaat van de consultatie van waterschappen, gemeenten, rijkswaterstaat, PCMW. Met name ten behoeve van de nieuwe statenleden zou het nuttig zijn de stukken die de afgelopen 1,5 jaar ter zake in deze commissie aan de orde zijn geweest samen te vatten in de komende notitie.

De heer Reerink sluit zich aan bij voorgaande spreker met het verzoek daarbij tevens te voegen de kaders die GS hebben geformuleerd in het concept-ontwerpplan.

Het lijkt de voorzitter gewenst in deze commissie een duale discussie te voeren en op grond daarvan kaders mee te geven richting GS. Spreker zal met mw. Stadhouders overleggen op welke wijze dit vorm kan worden gegeven.

Spreker stelt voor dit onderwerp op een zo kort mogelijke termijn op een duale manier in deze commissie terug te brengen. Dat betekent dat de gedeputeerde voor dat onderwerp niet aanwezig behoeft te zijn.

Aldus wordt besloten.

5. Bestuursrapportage 2003/II

Mw. Das vestigt de aandacht op de inleiding, waarin staat dat er vanuit kan worden gegaan dat indien er niet is gerapporteerd alles conform de gemaakte afspraken verloopt. Spreekster memoreert dat in de vorige Bestuursrapportage een aantal zaken is gesignaleerd die achterstand had opgelopen in de uitvoering o.a. als gevolg van vacatures. Juist op die zaken zou de GL-fractie in de Bestuursrapportage nader willen worden geïnformeerd over de stand van zaken.

De heer Landman mist een passage over het oppervlaktewaterbeleid. Met betrekking tot het milieu verbaast het spreker enigszins te lezen dat er aanvullende middelen moeten komen voor vergunningverlening en handhaving, terwijl hij in de begroting heeft gelezen dat een bezuiniging op handhaving wordt voorgesteld. Spreker verzoekt om een nadere toelichting.

De heer Jongsma vestigt de aandacht op de samenwerking tussen de Statengriffie en de ambtelijke diensten. De Statengriffie heeft de leden uitgenodigd vragen/opmerkingen over de Bestuursrapportage vooraf in te dienen. De CDA-fractie heeft dit op 22 september jl. per e-mail gedaan. Tot op heden is daarop echter geen antwoord ontvangen. Spreker heeft moeite met deze gang van zaken. De heer Graafhuis geeft aan dat de kritiek van de heer Jongsma terecht is. De vragen van de CDA zijn direct door de griffie ter beantwoording aan de dienst gezonden met het verzoek deze tijdig voor 1 oktober te beantwoorden. De antwoorden zijn echter niet ontvangen van de dienst, ondanks een rappel. Goede afspraken zijn inmiddels gemaakt om dit soort incidenten te voorkomen.

De heer Damen wijst op beleidstaak 3.1, Water (blz. 22) en informeert of de kosten voor de extra inhuur van externen daadwerkelijk geheel worden gecompenseerd door de extra leges inkomsten. Spreker verzoekt om een nader inzicht in deze.

De heer Van Malenstein vestigt de aandacht op beleidstaak 3.2, Milieu met name de baggerproblematiek. Het verbaast spreker dat in de Bestuursrapportage geen zorg wordt uitgesproken over de totale problematiek rond de berging van de vervuilde baggerspecie. Er zijn 27 depotaanvragen. Hij informeert naar de stand van zaken mede in relatie tot het op goede diepte houden van de vaarwegen. Spreker informeert tot slot wanneer de Geluidsnota tegemoet kan worden gezien.

Gedeputeerde Binnekamp neemt de opmerking van de GL-fractie mee.

Op dit moment zijn weinig mededelingen te doen ten aanzien van het oppervlaktewater. Hetgeen de CU-fractie naar voren brengt, wordt met name bij de Kaderrichtlijn opgepakt. Spreker komt hierop in de volgende Bestuursrapportage zondermeer terug mede in relatie tot de normen die in IPO-verband worden ontwikkeld in het kader van de Kaderrichtlijn.

De extra middelen voor vergunningverlening en handhaving is nodig voor extra juridische ondersteuning in verband met een aantal lopende beroepszaken. In de begroting wordt inderdaad voorgesteld te bezuinigen op handhaving door de handhaving met wat minder personeel professioneel en adequaat in te vullen. Over het laatste zal nog in het kader van de begroting nader worden gesproken.

Uit de opmerking van de CDA-fractie concludeert spreker dat de samenwerking tussen de Statengriffie en de ambtelijke diensten nog niet loopt zoals het zou moeten. De vragen van de CDA-fractie zijn hem en de dienst overigens niet bekend.

Op voorstel van de heer Jongsma wordt besloten de vragen en de beantwoording in dit verslag op te nemen.

Gedeputeerde Binnekamp vervolgt, dat uitgangspunt is de nodige terughoudendheid te betrachten bij het inzetten van externen. Dit gebeurt alleen daar waar echt nodig.

Spreker deelt de zorg over de baggerproblematiek. Hij hoopt dat alle depotaanvragen kunnen worden gehonoreerd, maar veel hangt af van de milieueffecten. Dat het vorenstaande een probleem voor de vaarwegen betekent, erkent spreker. Hij voert over de bagger in de vaarwegen binnenkort overleg met de waterschappen. Over de wijze waarop de baggerproblematiek verder kan worden ingekaderd komt spreker zeker terug in deze commissie.

De heer Damen beveelt in deze het rapport van de voorganger van gedeputeerde Binnekamp over de hoeveelheid bagger in de Nederlandse vaarwegen onder de aandacht aan.

Gedeputeerde Binnekamp merkt op dat het probleem zich met name toespitst op het wegzetten van de bagger. Tot slot deelt spreker mede dat de Geluidsnota nog niet geheel gereed is.

Vragen CDA-fractie:

Beleidstaak 3.1: gesteld wordt dat er steeds meer geld nodig is voor externe inhuur vanwege het groot aantal vergunningen, ook zijn er extra opbrengsten over 2003 geschat op € 65.000.

Vraag: Is er evenwicht tussen de meerkosten en de meeropbrengsten, zo niet hoe zit dit?

Antwoord: Er zit geen evenwicht (meer) tussen de meerkosten en de meeropbrengsten, in die zin dat de legesopbrengsten de kosten van het maken van een vergunning niet geheel dekken. Mede oorzaak hiervan is dat de afgelopen jaren de legeskosten alleen trendmatig zijn verhoogd, terwijl de interne uurtarieven sterker zijn gestegen dan trendmatig. Momenteel wordt onderzocht wat de mogelijkheden zijn om de legestarieven aan te passen en met welk percentage. Per 1 januari 2004 worden alle leges binnen de provincie weer aangepast. Het ligt in de bedoeling de

legesaanpassingen Grondwaterwet hierin mee te nemen met dien verstande dat grotere aanpassingen zullen worden voorgesteld dan alleen trendmatig.

Beleidsstaak 3.2 Milieu Aanvragen baggerdepots.

Vraag: Worden de kosten voor het behandelen van deze extra aanvragen voor baggerdepots doorberekend aan de betrokken waterschappen? Zo neen, waarom niet?

Antwoord: De wet Milieubeheer kent geen legesregeling meer. Er is dus geen grondslag om kosten door te berekenen. De kosten komen geheel voor rekening van de provincie.

Beleidsontwikkeling Geluid.

Vraag: Graag toelichting op inschakeling advocaat t.b.v. TMA Soesterberg. Is er eerder advies gevraagd aan commissie WEM om een advocaat in te schakelen? Is er budget gevraagd? Is het besluit tot inschakeling van een advocaat door GS besloten? Zo ja, wanneer? Zo neen, waarom niet?

Antwoord: In april 2003 hebben GS besloten:

1. Van Benthem en Keulen-advocaten aan te wijzen als hun vertegenwoordiger in het bezwaar tegen het besluit van de minister van Verkeer en Waterstaat waarbij het gebruik van het luchtruim boven Soesterberg is gewijzigd.

2. Het bezwaarschrift, opgesteld door Van Benthem en Keulen, tegen genoemd besluit, te bekrachtigen.

Qua budget is toen niets geregeld, de commissie is daarbij niet betrokken geweest.

CROS.

Vraag: Wat zijn de taken van CROS en wat zijn de jaarkosten in totaal? Hoe luidt de verdeelsleutel? Is er in 2003 een voorstel geweest c.q. advies gevraagd aan de commissie WEM voor een "forse" bijdrage? Hoe heeft deze procedure gelopen? Voor 2004 en verder: Worden CROS en de bijdrage opgenomen in de ontwerp-begroting 2004?

Antwoord: Deze vragen zijn inmiddels beantwoord via het commissiestuk, dat op 6 oktober 2003 is besproken.

Vraag betreffende het baggerdepot Amersfoort. Wat is de actuele stand m.b.t. de besluitvorming in Amersfoort? Is de genoemde € 150.000 nog nodig en wanneer zal dit bedrag van Amersfoort worden teruggevorderd?

Antwoord: Met de gemeente Amersfoort wordt een overeenkomst gesloten met betrekking tot de realisatie van het baggerdepot Zevenhuizen en het blijven zoeken naar een alternatieve oplossing hiervoor. In de concept-overeenkomst staat vermeld dat eerst tot ondertekening zal worden overgegaan als de gemeente Amersfoort een bestemmingsplan voor het baggerdepot Zevenhuizen opstelt conform de daarvoor gegeven planologische 'aanwijzing'.

De gemeenteraad van Amersfoort heeft op 26 augustus 2003 een besluit genomen over het bestemmingsplan. Op 19 september is het bestemmingsplan ingediend bij de provincie ter goedkeuring. Tegelijkertijd loopt een inspraaktermijn tot medio oktober. De provincie moet gaan beoordelen of het door de gemeente Amersfoort ingediende bestemmingsplan conform de 'aanwijzing' is opgesteld. Eind oktober (na de inspraaktermijn) neemt de provincie hierover een standpunt in. Op dat moment wordt duidelijk of het in de Bestuursrapportage genoemde bedrag van € 150.000 nog noodzakelijk is. Dit bedrag is namelijk bedoeld om, als de gemeente Amersfoort niet heeft voldaan aan de in de planologische 'aanwijzing' genoemde voorwaarden, alsnog zelf een bestemmingsplan te kunnen (laten) opstellen.

5. Programmabegroting 2004

Mw. Das vestigt de aandacht op blz. 92, waarin wordt aangegeven dat voor de uitvoering van het PMP onvoldoende financiering is en dat dit bij de aanbidding van het PMP apart zal worden besproken. Spreekster vraagt zich af waarom dit niet in het kader van de bespreking van deze begroting wordt meegenomen. Tevens informeert zij hoe groot het tekort exact is en hoe het tekort zich verhoudt tot de haalbaarheid van de doelstellingen.

Overigens vond spreekster het lastig om de relatie te leggen tussen alle doelstellingen (blz. 93 t/m 96) en de verschillenanalyse (blz. 98).

De heer Van Kekem spreekt in de eerste plaats zijn waardering uit voor het heldere stuk. Spreker mist in het onderhavige programma de ambities van de mogelijkheden om de schoonwatersystemen uit te breiden en de ontwikkeling van technische mogelijkheden om het baggerprobleem op te lossen. Hij zou voornoemde ambities graag toegevoegd zien aan punt 9 van de maatschappelijke effecten (blz. 88) inclusief een inzicht in de kosten. Ten aanzien van de PMP sluit spreker zich aan bij het betoog van de GL-fractie. Met betrekking tot blz. 93 e.v. verbaast het spreker dat geen woord wordt gewijd aan de Ecologische Hoofdstructuur.

De heer Van der Wind deelt mede thans niet nader te zullen ingaan op de Europese Kaderrichtlijn Water (blz. 84), omdat de inhoudelijke vragen aan de orde zullen komen bij het Waterhuishoudingplan.

In de visie van de SGP-fractie had de overheid ook wel enigszins de hand in eigen boezem mogen steken en zichzelf, naast verkeer en scheepvaart en landbouw en bestrijdingsmiddelengebruik, mogen noemen in de passage op blz. 85, emissiereductie diffuse bronnen.

Op blz. 87 wordt ter zake de agenda 2010 gesproken over de inkomensgevolgen voor de agrariërs met betrekking tot het peilbeheer. Spreker vestigt in dit kader de aandacht op de subsidiemogelijkheid vanuit de Europese Unie met

betrekking tot natuurlijke handicaps. De subsidie is bedoeld om verschillen in inkomens van boeren te corrigeren daar waar het gaat om cultuurhistorische landschappen (bijv. het veenweidegebied). Deze subsidie is nu ten onrechte ondergebracht in programmabeheer. Spreker verzoekt om een notitie waarin helderheid wordt verschaft over deze subsidiemogelijkheid en waarin wordt aangegeven hoe deze subsidie, meer dan tot nu toe het geval is, positief zou kunnen worden aangewend.

Spreker informeert hoe de belevingswaarde van water als drager van ruimtelijke kwaliteit wordt gemeten (blz. 89, punt 17).

Spreker gaat er m.b.t. het 1^e en 5^e aandachtspunt op blz. 94, Verstoring, vanuit dat het blootstellen van nieuwe kwetsbare bestemmingen aan stankhinder wordt voorkomen door geen kwetsbare bestemmingen te realiseren waar sprake is van stankhinder.

Spreker begrijpt dat de overschrijdingen van de MTR-waarden langs infrastructuur in de provincie in 2008 zijn gesaneerd (blz. 95, Verkeer, 1^e in relatie tot laatste aandachtspunt).

Spreker kan zich met betrekking tot blz. 95, Landbouw niet aan de indruk onttrekken dat het streven naar biologische landbouw zich verheft tot een doel op zichzelf. In zijn visie zal in de evaluatie die binnenkort zal plaatsvinden aandacht moeten worden besteed aan de verschillen tussen de onderlinge bedrijfstakken en aan de uitstraling naar de reguliere bedrijven.

De heer Landman informeert naar het effect van het overdrachtsdocument op de begroting voor Water en Milieu.

Spreker heeft begrepen dat toegezegd is dat GS in de toelichting op de begroting nader zou aangeven waaruit de bezuinigingen uit het overdrachtsdocument bestaan. Hij heeft het antwoord niet kunnen vinden. Vervolgens pleit spreker er in algemene zin voor herhalingen in verschillende stukken te voorkomen. Het valt spreker op dat een tekst over hetzelfde onderwerp in de verschillende stukken niet altijd parallel lopen. Ter illustratie vestigt hij de aandacht op de normering van de boezemwaterkeringen. In het WHP staat dat dit in 2006 moet zijn gerealiseerd; in het onderhavige stuk staat 2004.

Spreker vraagt een nadere uitleg ten aanzien van de passage toelichting op blz. 91.

De CU-fractie vindt een afname van 20% in 2008 in het kader van ernstige plekken van bodemsanering (blz. 94, bodem) te weinig. Spreker geeft GS in overweging ernstige plekken van bodemsanering sneller op te lossen.

Spreker vraagt zich af waarom niet alle gemeenten per 2005 een integraal beleid op het gebied van duurzaam bouwen kan hanteren (blz. 95, bouwen en wonen). Het principe is helder en het levert een aanzienlijk bijdrage aan de vermindering van de belasting van het milieu.

De heer Jongsma spreekt in de eerste plaats zijn waardering uit voor het heldere en informatieve stuk. Hij merkt op dat tegen de achtergrond van het algemeen financieel beleid niet te veel grote zaken mogen worden verwacht, hetgeen ook tot uitdrukking komt in de onderhavige programma begroting. In die zin onderschrijft spreker het in het stuk opgenomen statement, dat de effectiviteit van de uitvoering verder kan verbeteren door meer op resultaat te sturen en deze beter zichtbaar te maken. Spreker acht dit een goed uitgangspunt.

Inhoudelijk informeert de CDA-fractie wat het mondiale beleid van deze provincie is op het terrein van milieu. Met betrekking tot blz. 88/89 de maatschappelijke effecten in relatie tot de tabel op blz. 90, mutaties merkt spreker op dat dit minder inzicht biedt dan de werkwijze in voorgaande jaren waar kon worden beschikt over een overzicht van producten/projecten inclusief beschrijving en doelstelling. In dit kader memoreert spreker dat door de gedeputeerde verantwoordelijk voor Financiën de productbegroting is toegezegd. Spreker informeert wanneer deze tegemoet kan worden gezien. In algemene zin verzoekt de CDA-fractie nog eens te kijken naar de toegankelijkheid van de indicatoren (blz. 88/89). In de visie van spreker zouden hieraan wellicht nog zaken kunnen worden toegevoegd, terwijl bijvoorbeeld de indicatoren 16 en 18 volgens hem zijn achterhaald en zouden kunnen worden geschrapt. Wellicht ten overvloede wijst spreker erop dat ook in het onderhavige stuk wordt gesproken over de resterende hoeveelheid bagger in plaats van over 7 miljoen m³.

Spreker informeert wat wordt bedoeld met het terugdringen van de vermijdbare mobiliteit en wat daaraan is gedaan. Tot slot merkt spreker op dat de CDA-fractie gelet op de algemene financiële context positief reageert op de onderhavige begroting.

De heer Damen onderschrijft het betoog van de SGP-fractie met betrekking tot de spin off van de Lami-projecten en de opmerking van de CDA-fractie over de statement in deze begroting. De VVD-fractie spreekt zijn waardering uit voor het heldere en goed leesbare stuk. Hij onderschrijft wel de discussie in de plenaire statenvergadering zou worden vergemakkelijkt indien sprake zou zijn van een productbegroting. Inhoudelijk vraagt spreker vervolgens de aandacht voor de volgende punten. Spreker pleit ervoor niet alles in te zetten op de Europese Kaderrichtlijn Water gelet op de wijzigingen die dreigen vanuit Brussel. Met betrekking tot de implementatie en de uitvoering van de watertoets (blz. 85) pleit spreker voor een publiek-vriendelijke benadering. Op blz. 87 wordt verwezen naar de SGR II en de stroomgebiedvisie Amstelland. Met de komst van de 5^e Nota RO is de SGR II niet meer van toepassing. Spreker pleit er derhalve voor niet teveel vast te houden aan de inhoud van de SGR II en de stroomgebiedvisie Amstelland. Spreker sluit niet uit dat de Nota Ruimte ook de provincie ruimte biedt om wat veranderingen aan te brengen. Spreker informeert naar de gevolgen in fte's van de 4 voornemens genoemd op blz. 93, Gezondheid. Tot slot pleit spreker ervoor de snelheid van procedures en de wet en regelgeving bij de afzonderlijke punten te vermelden.

De heer Van Malenstein vestigt de aandacht op de volgende zaken. De PvdA-fractie mist bij het WHP-3 (blz. 84/85) de puntbronnen rond de oppervlaktewaterkwaliteit. Hij informeert naar wat bedoeld wordt met het instellen van hydrologische beschermingszones en de normering van regionale wateroverlast als een nieuw instrument (blz. 85, voorbereiding van integrale besluitvorming). Hij informeert op welke manier de uitvoering van de watertoets wordt geïmplementeerd (blz. 85). De PvdA-fractie neemt aan dat het veiligheidsniveau van poldergebieden (blz. 85, normstelling) van toepassing is op bestaande bebouwing is. Spreker informeert of het ook slaat op het voorkomen van nieuwe bebouwing. Spreker informeert of sprake is van achterstand in onderhoud van bruggen, sluisen, waterkeringen (blz. 86, nieuwe scheepvaartwegen verordening). De PvdA-fractie stelt het zeer op prijs dat verder wordt gewerkt aan het gewenste grond- en oppervlaktewater regime (blz. 86). Hij onderstreept de waterinbreng in gebiedsprojecten (blz. 87). De PvdA-fractie pleit ervoor nog eens afzonderlijk een discussie te voeren over de toezichttaak op de waterschappen (blz. 87), met name in hoeverre de provincie daar pro-actief mee omgaat. Hij informeert waarom nu voor volgend jaar ter zake de OLM (blz. 87) een reorganisatie wordt voorgesteld, terwijl juist in de provincie Zuid-Holland sprake is van een enorme achterstand. Hij pleit, evenals dat bij gewone rampenplannen het geval is, voor oefeningen bij zgn. natte rampenplannen (blz. 88, nr. 2) en stelt voor dit als zodanig toe te voegen. Hij merkt met betrekking tot de uitspoeling naar het grondwater (blz. 88, nr. 13) op dat de praktijk heel anders is dan de norm. Hij vraagt zich in dit kader dan ook of het verstandig is alleen de norm te stellen.

De heer Reerink vraagt zich met betrekking tot blz. 94, verstoring 2^e aandachtspunt, af of het om plaatselijke bevolking gaat of de bevolking in het algemeen. Indien het laatste het geval is, wordt z.i. een grote fout gemaakt omdat slechts aan een heel klein percentage van de Utrechtse bevolking hinder kan worden bezorgd terwijl slechts een klein aantal mensen heel veel hinder kan bezorgen. Hij acht de meetpunten met betrekking tot blz. 95, bedrijven 2^e aandachtspunt, te vaag. Overigens valt het spreker op dat vaak of het jaartal 2010 of 2008 wordt genoemd. Hij veronderstelt dat 2008 samenhangt met de looptijd van het PMP. Om alle zaken uit te stellen tot de laatste dag van de looptijd van een nieuw PMP acht spreker wat weinig ambitieus. Hij acht de passage op blz. 96, kwaliteitscriteria voor de fysieke leefomgeving, te weinig ambitieus. Hij pleit ervoor in de laatste zin van deze passage 'direct' toe te voegen voor te saneren situatie. Tot slot vestigt spreker in algemene zin de aandacht op de achter het gele stuk gevoegde blauwe- en witte stuk. Ook daarin staat een aantal opmerkingen waaraan de staten straks gebonden zijn. Genoemde delen zijn niet geagendeerd. Spreker geeft voor de toekomst mee, indien stukken in zijn totaliteit in de staten worden vastgesteld, te bekijken welke delen (zowel geel, wit als blauw) in de commissie moeten worden behandeld. De voorzitter acht dit een goede suggestie.

Gedeputeerde Binnekamp licht het doel van de onderhavige programma begroting toe. Het gaat om een inzicht in de programma's, die GS de komende jaren (2004 – 2008) willen uitvoeren. Het onderhavige stuk, waarin een en ander summier is verwoord, is nodig om de middelen beschikbaar te krijgen. Discussie over haalbaarheid, het leggen van accenten, e.d. zal nog uitgebreid kunnen worden gevoerd bij het door de commissie vast te stellen PMP en WHP. Gelet op het vorenstaande stelt spreker voor thans alleen de vragen op hoofdlijnen te beantwoorden en de detailvragen schriftelijk te beantwoorden in het kader van de behandeling van het PMP en het WHP.

De voorzitter informeert of de commissie instemt met de voorgestelde werkwijze.

De heer Van Malenstein deelt mede dat de PvdA-fractie zich kan vinden in de voorgestelde werkwijze, maar zich wel het recht voorbehoudt bij de begrotingsbehandeling in de Staten op een aantal punten terug te komen, o.a. op het toezicht op de waterschappen en de situatie rond de muskusrattenbestrijding.

De heer Van de Wind kan zich vinden in de voorgestelde werkwijze, maar ziet wel graag de notitie met betrekking tot de Europese subsidieregeling natuurlijke handicaps tegemoet. Ook in het kader van de behandeling van het WHP is het gewenst indien hierover duidelijkheid bestaat.

De voorzitter verzoekt de gedeputeerde voornoemde vragen thans te beantwoorden en stelt vast dat ook de overige fracties zich kunnen vinden in de voorgestelde werkwijze..

Gedeputeerde Binnekamp merkt in de richting van de GL-fractie op dat de ambities groter zijn dan uitgevoerd kan worden op grond van de financiële middelen. Er is onvoldoende geld om in de komende jaren alle plannen die in het WHP en in het PMP zitten uit te voeren. Dat betekent dat de doelstellingen wellicht moeten worden bijgesteld. Per 1.1.2004 vallen de Kadernotagelden weg, waarmee de provincie vele projecten heeft uitgevoerd. Een aantal van die projecten loopt nog door, waar onder Lami. Het zou zonde zijn deze projecten niet verder uit te voeren. Door het wegvallen van de ca € 2,3 miljoen aan Kadernotagelden zullen de prioriteiten anders moeten worden gesteld. Bij de aanbidding van het WHP en de PMP zal dan ook aan de commissie worden gevraagd keuzes te maken. Op dit moment gaat spreker voor het totale pakket. Indien dit niet in de begroting wordt opgenomen, is het zeker dat de financiële middelen niet worden verkregen. In het Coalitieakkoord is voor alle strategische plannen € 1,5 miljoen opgenomen. Daarop wil spreker vanaf 2004 ieder jaar een beroep doen ter compensatie van de wegvallende Kadernotagelden. In de richting van de SGP-fractie deelt spreker mede dat zoveel mogelijk wordt getracht herhalingen in de diverse beleidsnota's te voorkomen.

Op dit moment wordt bekeken op welke wijze de toezichtrol op de waterschappen beter zou kunnen worden ingevuld. Hij verwacht die rol binnen een jaar deskundig te hebben ingevuld. Daarnaast wordt in IPO-verband nader gesproken over de wijze waarop landelijk moet worden omgegaan met het stellen van toetsingskaders richting de waterschappen. Spreker komt te zijner tijd op dit onderwerp terug. Het OLM heeft een slechte periode doorgemaakt, maar het personeel is inmiddels tevreden en het ziekteverzuim is bijzonder laag. Niet zozeer vanuit de provincie maar door het bestuur van OLM wordt de mogelijkheid onderzocht van samenwerking met Zuid-Holland.

De heer Van Malenstein merkt op dat in het onderhavige stuk nadrukkelijk wordt gesproken over een samenvoeging. Dat veroorzaakt nogal wat onrust.

Gedeputeerde Binnekamp benadrukt dat in eerste instantie wordt onderzocht of samenwerking mogelijk is. Als dit niet mogelijk is, doet Utrecht het ook niet. Waar samenvoeging staat moet dit derhalve vooralsnog worden gelezen als samenwerking. Spreker sluit daarmee niet uit dat op termijn wellicht uit oogpunt van efficiency en werkbaarheid wordt besloten tot samenvoeging. Mondiaal beleid staat stevig op de agenda zowel in Europees- als een wereldverband. De achtergrond van de passage ter zake in het onderhavige stuk is dat de provincie Utrecht haar best doet daar waar mogelijk (bijv. op het gebied van lucht en geluid) en hoe klein dan ook een bijdrage te leveren aan het mondiale beleid. De toezegging met betrekking tot het verstrekken van de productbegroting is spreker niet bekend.

Mw. Swets heeft begrepen, dat de productbegroting niet zal worden verspreid maar ter inzage zal worden gelegd.

Gedeputeerde Binnekamp zegt toe bij de portefeuillehouder te zullen nagaan wat de bedoeling is. Met betrekking tot vermijdbare automobilititeit merkt spreker op niet tegen auto's te zijn. Wel is spreker van mening, dat duurzaam met autogebruik kan worden omgegaan (motor uitzetten voor een openstaande brug, niet te snel optrekken, e.d.).

Vermijdbaar kan zijn voor korte stukjes een ander vervoermiddel te nemen, carpoolen te bevorderen, vervoermanagement aandacht te geven. De discussie over het ambitieniveau, het resultaatgericht werken komt terug bij de behandeling van het PMP en het WHP.

Het antwoord op de vraag over de subsidieregeling natuurlijke handicaps moet spreker schuldig blijven. Spreker zal dit nagaan.

De voorzitter geeft de commissie in tweede termijn het woord.

Mw. Das informeert hoe groot het tekort voor de PMP exact is. Spreekster heeft vernomen, dat de PMP pas in juni wordt behandeld in PS. In dit kader wijst zij op deadlines voor het verkrijgen van subsidies en specifiek op de subsidieregeling voor de provincies om hun inspanningen voor klimaatbeleid te intensiveren. Spreekster informeert of de provincie gebruik gaat maken van deze subsidiemogelijkheid en zo ja, of dit voor vaststelling van het PMP wordt geregeld om te voorkomen dat deze subsidie wordt misgelopen.

Gedeputeerde Binnekamp antwoordt, dat de wensen € 2,5 miljoen hoger zijn dan de begroting toelaat en dat de provincie alles in het werk zal stellen om de subsidie voor het klimaatbeleid te verkrijgen.

8. Deelname Commissie Regionaal Overleg Schiphol

Mw. Fokker deelt mede, dat de PvdA-fractie het van belang acht deel te nemen aan het CROS niet alleen vanuit het oogpunt van geluid maar ook vanwege het feit dat het luchtruim boven Soesterberg mogelijk wordt vrijgegeven voor burgerluchtvaart. Spreekster informeert naar de consequentie van de thans voorgestelde lagere bijdrage ad € 30.000 en het risico dat de provincie meer geld moet betalen om een rol te kunnen blijven spelen in het CROS. Gelet op het feit dat uit het onderhavige stuk blijkt dat de bijdrage toch als een verrassing kwam, vraagt spreekster zich af of in de onderhandelingen geen beroep kan worden gedaan op de opgewekte verwachtingen. De provincie is in de Luchtvaartwet erkend als deelnemer in het CROS; hierbij is echter niet vermeld, dat aan de deelname financiële consequenties waren verbonden. De PvdA-fractie zal de uitgave steunen, maar neemt dit onderwerp vooralsnog wel mee terug voor nader intern fractieberaad.

Dhr. Damen sluit zich aan bij de tweede opmerking van de PvdA-fractie. Spreker vraagt zich af, of de provincie wettelijk wel verplicht is een bijdrage te leveren. Hiermee wil spreker overigens niet zeggen dat de VVD-fractie zijn verantwoordelijkheid hierin niet wil nemen. De vraag is wat de bijdrage oplevert. Het mag niet zo zijn dat wie betaalt, die bepaalt.

De heer Jongsma merkt op, dat de CDA-fractie zich afvraagt hoe een en ander concreet is ontstaan. De kosten verrasten spreker, met name het bedrag dat o.a. in de Bestuursrapportage is genoemd. Hij vraagt zich af welke kosten, behalve reiskosten, een dergelijke commissie met zich meebrengt. De CDA-fractie neemt dit onderwerp mee terug voor intern fractieberaad.

Mw. Boot deelt mede, dat de LPF-fractie dit onderwerp mee terug neemt voor intern fractieberaad.

De heer Landman deelt mede, dat de CU-fractie overtuigd is van het belang van deelname aan dit forum. Met betrekking tot de bijdrage informeert spreker of hierover bestuurlijk overleg heeft plaatsgevonden tussen betrokken partijen en zo ja, wat het resultaat hiervan is geweest.

De heer Van der Wind acht de gang van zaken rondom het lidmaatschap vreemd. Ter zake de bijdrage informeert spreker of nog sprake is van onderhandelingsruimte. De SGP-fractie acht de bijdrage van € 30.000 fors. Tevens vraagt spreker zich af waarom de provincie op de lijn van Zuid-Holland moet zitten gelet op het aantal klachten vanuit

Utrecht ten opzichte van Zuid-Holland; hij informeert naar het concrete aantal klachten. Het bevreemdt spreker dat de provincie Utrecht naast de bijdrage aan het CROS ook nog € 10.000 beschikbaar moet stellen voor het inrichten van meetpunten. In zijn visie zou dit door het CROS moeten worden gefinancierd. Spreker deelt tot slot mede dit onderwerp mee terug te nemen naar het fractieberaad.

De heer Ploeger informeert wat het CROS gaat doen met € 1,7 miljoen per jaar en waarom de provincie € 10.000 extra moet betalen voor meetpunten in de provincie. Hij vraagt zich af wat het voordeel is van deelname aan het CROS, mede in relatie tot de constatering dat Flevoland daaraan niet deelneemt en daar dus kennelijk geen winst in ziet. Spreker deelt mede dat ook de D66-fractie dit onderwerp mee terugneemt naar het fractieberaad.

Mw. Das deelt mede dat de GL-fractie het van belang van deelname aan het CROS ondersteunt. Wel spreekt spreekster haar verbazing uit over de zinsnede dat de zwaarte van de inbreng mede afhangt van de financiële inbreng. Voor de GL-fractie verandert de situatie wel indien deze zinsnede betekent dat niet naar de provincie Utrecht wordt geluisterd als sprake is van een kleinere bijdrage.

Gedeputeerde Binnekamp licht toe, dat in de vorige statenperiode is besloten deel te nemen aan het CROS. Voorheen had dit forum het karakter van een adviesorgaan van de Minister; dat is thans veranderd in een overlegplatform. In eerste instantie was aan de deelname van het platform geen bijdrage verbonden. Spreker acht het van belang deel te nemen aan het CROS om invloed te kunnen uitoefenen op de vliegbewegingen boven de provincie Utrecht, die in de toekomst na mogelijke sluiting van Soesterberg nog intensiever zullen worden. De maximale bijdrage van € 30.000 van de provincie Utrecht wordt door het CROS aangewend voor het dekken van de kosten voor onderzoek, rapportages, Klachtenbureau, e.d. Over deze bijdrage heeft bestuurlijk overleg plaatsgevonden, waarbij is aangegeven dat de provincie Utrecht niet kan worden vergeleken met Zuid-Holland en Noord-Holland die veel meer last hebben van vliegbewegingen. De voorwaarde van deelname aan het CROS is eraan bij te dragen; dat geldt voor alle partijen. Het aandachtsgebied van het CROS beperkt zich conform de Luchtvaartwet tot de gebieden die binnen de 20 Ke geluidscontour liggen. De € 10.000 is bedoeld voor het meten van de effecten buiten die contour.

De voorzitter geeft de commissie in tweede termijn het woord.

Mw. Fokker memoreert haar vraag naar de consequentie van de thans voorgestelde lagere bijdrage en het risico dat de provincie meer geld moet betalen om een rol te kunnen blijven spelen in het CROS.

De heer Damen onderschrijft het belang van deelname aan het CROS, maar blijft moeite houden met het feit dat indien geen bijdrage wordt geleverd niet kan worden deelgenomen. In dat kader wijst hij op de inspraakmogelijkheden o.a. een PKB en MER.

De heer Jongsma merkt op, dat ook de CDA-fractie het belang van deelname onderschrijft maar met betrekking tot de bijdrage een en ander nog nader wil uitzoeken. Thans wordt door de gedeputeerde namelijk feitelijk betoogd dat niet bijdragen, geen inspraak betekent. In het kader van het uitgangspunt 'de vervuiler betaalt' kan men zich afvragen of de Luchthaven Schiphol niet kan worden aangesproken op de kosten van een eventueel meetnet.

De heer Landman deelt mede dat de CU-fractie positief staat tegenover de inhoud van het onderhavige stuk onder voorbehoud van het nader fractieberaad.

De heer Van der Wind deelt mede moeite te hebben met het feit dat alleen mag worden meegepraat indien een bijdrage wordt betaald. Overigens bevreemdt het hem dat de provincie wel mee moet betalen aan meetpunten binnen de gestelde 20 Ke contour, terwijl vanuit het CROS niet wordt bijgedragen aan de metingen in de provincie Utrecht. Spreker plaatst een kanttekening bij de onafhankelijkheid van de commissie, indien de hoogte van de bijdrage de inbreng bepaalt.

De heer Ploeger memoreert zijn opmerking met betrekking tot Flevoland.

Gedeputeerde Binnekamp licht toe dat Flevoland zich niet als deelnemer heeft aangemeld en als zodanig derhalve geen invloed kan uitoefenen op de vliegbewegingen over de provincie Flevoland. Het is spreker niet bekend waarom Flevoland zich niet heeft gemeld. Die vraag zal de provincie Flevoland zelf moeten worden voorgelegd. Er is een wettelijk overlegplatform in het leven geroepen waarvoor partijen zich vrijwillig konden aanmelden, hetgeen de provincie Utrecht heeft gedaan. De provincie is in de Wet dan ook als deelnemer erkend. In het verleden was deze deelname gratis. Door het CROS zullen o.a. onderzoeken worden gedaan, rapportages worden opgesteld, Klachtenbureaus worden ingesteld. Dat kost geld. Het is in de visie spreker gebruikelijk dat deze kosten over de deelnemers worden verdeeld. Het is niet zo dat geen bijdrage, geen deelname betekent; de inbreng van de provincie Utrecht zal dan echter weinig invloed hebben.

Naar aanleiding van het bestuurlijk overleg heeft spreker de indruk dat het CROS zal zich kan vinden in de maximale bijdrage van € 30.000 door de provincie Utrecht. Spreker kan op dit moment niet uitsluiten, dat de bijdrage in de loop der tijd bijvoorbeeld als gevolg van prijsindexeringen hoger moet worden. Schiphol betaalt de helft van het hele bedrag.

Spreker doet tot slot een klemmend beroep op de commissie gelet op het belang van deelname aan het CROS in te stemmen met de inhoud van het onderhavige stuk.

Mw. Kreuger voegt hieraan toe dat binnen het CROS en ook binnen de commissie Eversdijk, een commissie van deskundigen vliegtuiglawaai die moet onderzoeken of de overgang van het oude naar het nieuwe stelsel van vliegtuiglawaai wel gelijkwaardig gebeurt, de aandacht heel erg is geconcentreerd op het gebied binnen de 20 Ke. De provincie ligt nauwelijks binnen dat gebied. Wat daarbuiten gebeurt, krijgt niet veel aandacht. Dit komt o.a. omdat de sector zelf stelt dat meting in de verder weggelegen gebieden niet mogelijk is. Het RIVM stelt echter dat er inmiddels diverse systemen op de markt zijn die dit wel kunnen. De € 10.000 is met name bedoeld die systemen naast elkaar te leggen en het resultaat vervolgens aan te bieden aan het CROS.

De voorzitter concludeert, dat alle fracties hebben aangegeven dit onderwerp voor nader intern overleg mee terug te nemen naar het fractieberaad.

9. Rondvraag

De heer Jongsma informeert wat naar de uitvoering van de statenmotie Wilnis nu het Rijk inmiddels heeft laten weten dat er een bepaalde compensatieregeling is voor de ontstane schade door de dijkdoorbraak in Wilnis.

Gedeputeerde Binnekamp antwoordt dat de provincie vanaf het begin betrokken is geweest bij het overleg tussen het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de gemeente en de waterschappen. Binnenkort zal door de minister een Beschikking worden afgeven dat de WTS voor 90% van toepassing is schade in en aan het huis. Schade buiten de woning (tuinen, tuinhuisjes, e.d.) wordt niet vergoed. Alle bijdragen door particulieren, de provincie, de waterschappen aan schade in en aan het huis worden in mindering gebracht op de bijdrage in het kader van de WTS. Er is inmiddels een stichting in het leven geroepen, die geld inzamelt en met name kijkt naar schade die niet wordt vergoed door de WTS. De provincie overweegt zich daarbij, samen met de gemeente en de waterschappen, aan te sluiten. Spreker verwacht hierover in oktober/november meer duidelijkheid te kunnen verschaffen richting de commissie.

De heer Landman vestigt de aandacht op de statenmotie met betrekking tot de rapportage van de waterschappen over de gang van zaken rond de dijkdoorbraak in Wilnis. In de motie is opgenomen, dat voor 1 november a.s. moet worden gerapporteerd aan de staten i.c. de commissie. Spreker informeert of die datum wordt gehaald.

Gedeputeerde Binnekamp deelt mede, dat de inhoud van de motie anders luidt. De waterschappen moeten voor 1 november a.s. hebben gerapporteerd aan GS. Daarna zullen GS de staten i.c. de commissie zo snel mogelijk informeren. Het ziet ernaar uit dat de rapportage voor 1 november a.s. binnen is.

TER KENNISNEMING

12. Voortgangsrapportage Provinciaal Milieubeleidsplan 1998-2003

De voorzitter memoreert, dat door de CU-fractie een schriftelijke vraag is gesteld.

De heer Landman deelt mede dat de CU-fractie verontrust is over het feit dat binnen sommige diensten onvoldoende draagvlak is voor de implementatie van de interne milieuzorg.

Gedeputeerde Binnekamp merkt op dat hij er, samen met de diensthoofden, hard aan zal trekken om duidelijk te maken dat juist de dienst Water en Milieu in deze een voorbeeldfunctie heeft.

14. Voortgangsverslag Biologische Landbouw augustus 2003

De voorzitter memoreert, dat door de SGP-fractie is verzocht dit onderwerp te agenderen voor de volgende vergadering.

Aldus wordt besloten.

De voorzitter stelt vast, dat de commissie de stukken 10, 11, 13 en 15 voor kennisgeving aanneemt.

16. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om 18.05 uur onder dankzegging voor ieders komst en inbreng.